

ARBEIDS- OG
SOSIALDEPARTEMENTET
UTENRIKSDEPARTEMENTET

Strategi

Norsk ILO-strategi

For styreperioden 2014 – 2017

ARBEIDS- OG
SOSIALDEPARTEMENTET
UTENRIKSDEPARTEMENTET

Strategi

Norsk ILO-strategi

For styreperioden 2014 – 2017

FORORD

Den internasjonale arbeidsorganisasjonen (ILO) ble opprettet som en del av Versailles-traktaten i 1919 og er den eldste særorganisasjonen i FN-familien. ILO er en viktig normativ og politisk aktør, en pådriver overfor andre internasjonale organisasjoner og en utviklingspolitisk samarbeidspartner på landnivå. ILO arbeider for sosial rettferdighet gjennom full sysselsetting og anstendig arbeid, og organisasjonen spiller en sentral og relevant rolle i den globaliserte økonomien.

Norge sitter i ILOs styre fra juni 2014 til juni 2017. Dette dokumentet fastsetter norske mål og prioriteringer for styreperioden. Et sterkt, moderne og effektivt ILO som har et klart mandat og nødvendig autoritet og legitimitet til å utføre sine roller, er i medlemslandenes og arbeidslivets parter interesse. Norge vil aktivt løfte ILOs innsats for sysselsetting og jobbskaping. ILO anslår at det må skapes 600 millioner nye jobber innen 2020, og organisasjonen vil måtte utarbeide et offensivt program for jobbskaping gjennom politikk som stimulerer til verdiskaping og økonomisk vekst. Norge skal gjennom arbeidet i styret også støtte opp om ILOs normative, politiske og utviklingspolitiske rolle og bidra til at ILO når sine strategiske mål for anstendig arbeidsliv verden over.

Regjeringen har i sin erklæring varslet en opptrapping både i arbeidet med næringsutvikling og for menneskerettighetene. For vårt ILO-arbeid innebærer dette blant annet følgende:

For det første må ILO styrke sitt arbeid for økt sysselsetting. Næringsutvikling og sysselsetting henger sammen, og dette er avgjørende for fattigdomsreduksjon og inkluderende økonomisk vekst. Verden har et stort behov for flere og bedre jobber, ikke minst for unge. ILO må aktivt bidra til gode rammevilkår for privat næringsliv som drivkraft i verdiskaping og bærekraftig økonomisk vekst. Dette gjelder overfor nasjonale myndigheter og næringslivsaktører på landnivå så vel som overfor andre multilaterale institusjoner, ikke minst FN-systemet og de internasjonale finansinstitusjonene.

For det andre er ILOs normative rolle av stor betydning. I en situasjon preget av mangelfull etterlevelse og standarder som settes under press, styrker regjeringen arbeidet for menneskerettighetene. Norge vil støtte ILOs innsats for å fremme og beskytte grunnleggende og universelle arbeidstakerrettigheter, også med hensyn til likestilling. Innsats for å bekjempe barnearbeid er særlig viktig, ikke minst i lys av regjeringens vektlegging av utdanning. Norge skal være en pådriver for at ILO prioriterer utdanning og yrkesrettet opplæring, særlig for jenter.

ILOs overordnede mål er å bidra til et anstendig arbeidsliv gjennom å fremme jobbskaping, grunnleggende arbeidstakerrettigheter, sosial beskyttelse og sosial dialog mellom partene i arbeidslivet. Norge har lange tradisjoner med velfungerende arbeidsmarked og et arbeidsliv med konstruktive relasjoner mellom arbeidslivets parter. Vi ønsker å bidra aktivt med disse erfaringene i vårt styrearbeid.

Et anstendig arbeidsliv er et grunnleggende mål i seg selv, men også et sentralt premiss for en sosialt bærekraftig verdensøkonomi. Land som respekterer prinsippene for anstendig arbeidsliv, har tydeligere og mer vedvarende utviklingsresultater og er mer stabile og forutsigbare enn land som ikke respekterer slike prinsipper. Dette bidrar til en tryggere og åpnere verden, noe som også er i Norges egeninteresse. ILO vil derfor i årene framover være en viktig medspiller for Norge på den internasjonale arena. Styreplassen aktualiserer dette ytterligere, og Norge vil legge vekt på nordisk samarbeid i tilnærmingen til styrearbeidet.

Oslo, oktober 2014

Robert Eriksson
Arbeids- og sosialminister

Børge Brende
Utenriksminister

1. ILOs MANDAT, ORGANISERING, STYRING OG FINANSIERING

1.1 ILOs MANDAT

Den internasjonale arbeidsorganisasjonen (ILO) ble opprettet i 1919 og innlemmet i FN-systemet i 1946 som særorganisasjon for arbeidslivsspørsmål. ILOs mandat er å arbeide for sosial rettferdighet gjennom full sysselsetting og anstendige arbeidsforhold. ILO er sammensatt som en trepartsorganisasjon, med likeverdige representanter for regjeringer, arbeidstakere og arbeidsgivere – en unik struktur innenfor FN-systemet.

ILO er ansvarlig for å utvikle, overvåke og håndheve internasjonale arbeidsstandarder, først og fremst gjennom konvensjoner, rekommandasjoner og veiledende dokumenter. I tillegg driver ILO et omfattende utviklingssamarbeid for å hjelpe medlemslandene å slutte seg til, gjennomføre og håndheve nevnte konvensjoner og anbefalinger. ILO er også en viktig pådriver overfor andre internasjonale organisasjoner.

ILOs arbeid bidrar til flere av FNs tusenårsmål for utvikling. Framfor alt bidrar ILO til fattigdomsbekjempelse. Men ILO er også en viktig aktør for oppfyllelse av utdanningsmål, gjennom kampen mot barnearbeid, og likestillingsmål. ILOs arbeid tilsvarer den sosiale dimensjonen i begrepet bærekraftig utvikling.

ILOs anstendig arbeid-agenda sammenfatter organisasjonens overordnede mål. Den følges opp gjennom fire strategiske målsettinger:

- Sysselsetting: skape muligheter for anstendig arbeid som gir levebrød, investeringer, kompetanse og entreprenørskap
- Arbeidstakerrettigheter: fremme internasjonale arbeidsstandarder og grunnleggende arbeidstakerrettigheter
- Sosial beskyttelse: forbedre adgangen til og effekten av sosial beskyttelse
- Sosial dialog: fremme trepartssamarbeid

ILOs samlede regelverk er meget omfattende, med totalt 189 konvensjoner, 6 protokoller og 202 anbefalinger. De åtte kjernekonvensjonene er de mest sentrale og deles igjen inn i fire hovedkategorier:

- Forbud mot barnearbeid: Konvensjon 138 om minstealder og konvensjon 182 om de verste former for barnearbeid.
- Forbud mot tvangsarbeid: Konvensjon 29 og konvensjon 105 om avskaffelse av tvangsarbeid.
- Forbud mot diskriminering: Konvensjon 100 om lik lønn for menn og kvinner og konvensjon 111 om like muligheter og lik behandling.
- Organisasjonsfrihet og rett til kollektive forhandlinger: Konvensjon 87 om vern av organisasjonsretten og konvensjon 98 om kollektive forhandlinger.

Som medlemmer av ILO er landene bundet av og må etterleve prinsippene i de åtte kjernekonvensjonene, enten man har ratifisert disse eller ikke.

I tillegg til kjernekonvensjonene er fire konvensjoner fremhevet som spesielt viktige og prioriterte:

- Tilsyn: Konvensjon 81 om arbeidstilsyn i industri og handel.
- Sysselsetting: Konvensjon 122 om sysselsettingspolitikk.
- Tilsyn i jordbruket: Konvensjon 129 om arbeidstilsyn i jordbruket.
- Trepertssamarbeid: Konvensjon 144 om trepartsrådsslagning med sikte på å fremme gjennomføring av internasjonale standarder for arbeidslivet.

Norge har ratifisert alle de ovennevnte konvensjonene.

Tre viktige erklæringer utgjør dessuten overordnede politiske styringsdokumenter. Disse er: «Grunnleggende prinsipper og rettigheter i arbeidslivet» (1998), «Rettferdig globalisering» (2008) og «Den globale jobb-pakten» (2009).

Norge vil i styreperioden:

- Aktivt støtte opp om ILOs unike mandat for anstendig arbeidsliv, med særlig vekt på sysselsetting og fremme og beskyttelse av grunnleggende arbeidstakerrettigheter.
- Bidra til en modernisering av ILOs normsystem.
- Aktivt løfte ILO ved en offensiv strategi for sysselsetting og jobbskaping gjennom politikk som stimulerer til økt verdiskaping og næringsutvikling.
- Aktivt støtte opp om ILOs normative, politiske og utviklingspolitiske rolle og bidra til større gjennomslag for ILOs mandat i andre relevante organisasjoner.

1.2 ILOs OVERVÅKINGS- OG RAPPORTERINGSSYSTEM

I praksis respekteres ILOs konvensjoner i varierende grad ulike steder i verden. Som for andre deler av menneskerettighetsområdet er det ikke først og fremst mangel på gode normative vedtak som er hovedutfordringen. Å bevege seg fra ord til handling er avhengig av politisk vilje. Utfordringene knytter seg i større grad til gjennomføringen, altså håndhevelsen av de vedtakene og forpliktelsene som allerede finnes.

I lys av dette får arbeid med overvåkning og rapportering og hjelp til implementering av standardene en stadig større betydning. ILOs konstitusjon inneholder omfattende regler om rapportering og evaluering av alle medlemslandenes etterlevelse av ILOs konvensjoner, og har klare bestemmelser om overvåkning. Både partene i arbeidslivet, myndighetene, ILOs sekretariat, uavhengige ekspertkomiteer og Haag-domstolen er gitt ulike roller i dette systemet. ILOs overvåkings- og rapporteringssystem regnes som et av de beste i FN-systemet.

Alle land må rapportere jevnlig på ratifiserte så vel som uratifiserte konvensjoner.

Landenes etterlevelse av konvensjonene gjennomgås, og brudd på konvensjonene følges nøye i Gjennomføringskomiteen på den årlige generalforsamlingen (arbeidskonferansen) eller som klagesaker. Arbeidslivets parter skal ha seg forelagt alle landrapporteringer og kan inngi egne kommentarer til regjeringens rapporter. I frihandelsavtalene som EFTA inngår, vises det til ILOs konvensjoner.

Selv om ILOs overvåknings- og gjennomføringsarbeid tar tid, kan det konstateres at ILOs standarder og oppfølgingen av disse har spilt en avgjørende rolle i demokratiseringsprosessen i en lang rekke land, eksempelvis Chile, Polen, Sør-Afrika og i Myanmar på 2000-tallet. I disse landene ble det arbeidet iherdig fra ILOs side i over 10 år – og dette ga resultat til slutt.

Som en følge av at detaljeringsgraden i mange konvensjoner er høy, blir også den påfølgende oppfølgingen fra ekspertkomiteenes side av landenes rapporteringer svært arbeidskrevende.

Det er reist tvil ved ekspertkomiteens utøvelse av sitt mandat blant annet i relasjon til fortolkning av konvensjoner. Styret har igangsatt et arbeid for å vurdere dette nærmere.

Norge vil i styreperioden:

- Aktivt støtte opp om etterlevelse av ILOs instrumenter og ILOs arbeid for å øke antall ratifikasjoner.
- Aktivt støtte opp om effektivisering og styrking av ILOs overvåkingssystem og bidra til at dette vernes og konsolideres, og ikke undergraves.
- Arbeide aktivt for at oppmerksomheten i ILOs overvåknings- og rapporteringsarbeid rettes mot grove brudd på sentrale konvensjoner.
- Rette et kritisk søkelys på verdien av omfanget og detaljeringsgraden i landrapporteringen.
- Arbeide for at nye konvensjoner kun utarbeides der det er helt nødvendig og det ikke finnes lovverk fra før som kan oppdateres, og for at de blir relevante og reelt ratifiserbare.

1.3 ILOs ORGANISERING

ILO har 185 medlemsland og hovedsete i Genève. Organisasjonen har i tillegg 58 landkontorer, fem regionkontorer og et representasjonskontor til FNs hovedkvarter i New York.

ILO skiller seg fra andre FN-organisasjoner ved sin trepartsstruktur der stater, arbeidsgivere og arbeidstakere er likeverdige medlemmer. Trepartsstrukturen gir et omfattende byråkrati og lange beslutningsprosesser. På den annen side er slike beslutninger godt forankret når de først er fattet. Utfordringen for ILO som organisasjon er å kunne opptre og fremstå som tilstrekkelig handlekraftig, til tross for den spesielle organisasjonsformen.

Som medlem i ILO er man med på å velge representanter til organisasjonens styre. De nordiske landene veksler på å inneha en fast nordisk plass. Gjennom styret reguleres og kontrolleres organisasjonens virksomhet. Styret avholder normalt tre årlige møter. Styret har 56 medlemmer, hvorav 28 er regjeringsrepresentanter, 14 er arbeidstakerrepresentanter og 14 er arbeidsgiverrepresentanter. Hovedregelen er konsensusbeslutninger, eller ved at de to partene er enige. Det er normalt kun ved valg av generaldirektør at hver og en av de 56 stemmene teller. Styrets arbeidsmetoder er lagt om og skal evalueres i 2014.

I juni hvert år arrangeres den internasjonale arbeidskonferansen i Genève, som er ILOs generalforsamling. Her trekker medlemslandene opp retningen for ILOs aktivitet, vedtar nye konvensjoner og rekommandasjoner, samt vedtar toårige program og budsjetter.

ILO fikk ny generaldirektør i 2012, Guy Ryder, som har igangsatt et omfattende reformprogram for organisasjonen, herunder også organisering av styremøter og arbeidskonferanse. Det er krevende å

endre en organisasjon med snart hundre års tradisjoner. ILOs trepartsstruktur bidrar dessuten til å gjøre reformarbeid ekstra utfordrende, men samtidig sikrer den god forankring.

For at ILO skal kunne opprettholde sin relevans må tiden i de styrende organer brukes til å drøfte utfordringer knyttet til kjernen i ILOs mandat. Mer fokuserte møter og konferanse vil dessuten kunne frigjøre ressurser og tid til arbeid i felt, hvor ILO bistår med implementering av konvensjoner.

Norge vil i styreperioden:

- Være en aktiv støttespiller i reformarbeidet som ILOs generaldirektør har igangsatt.
- Være en pådriver for at en større andel av ILOs ressurser skal brukes regionalt og nasjonalt i medlemsstatene, for å bidra til implementering og etterlevelse av standarder.
- Være en pådriver for bedre organisering av ILOs styremøter og generalforsamling og aktivt delta i evalueringen av styrereformen.
- Søke tilleggsverv i arbeidsgrupper som gir økt påvirkningsmulighet i reformarbeidet, herunder også aktivt arbeide for styrking og spissing av virksomheten ved ILOs kompetansesenter i Torino.

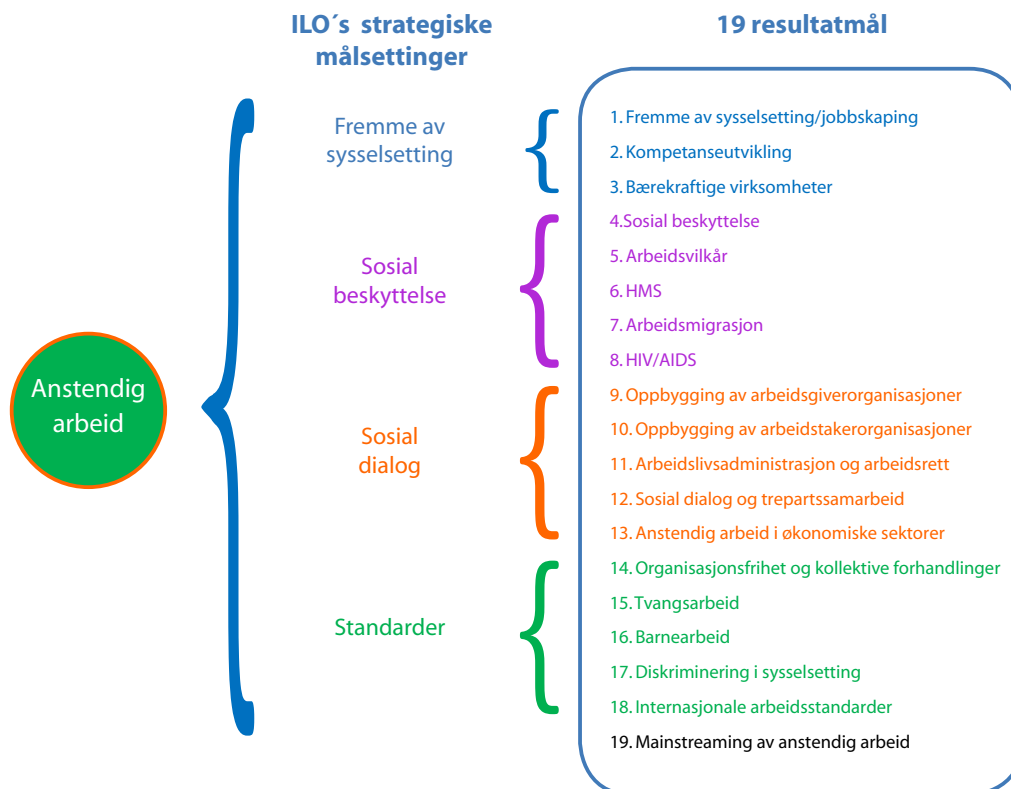
Foto: ILO UN photo

1.4 ILOs MÅL- OG RESULTATSTYRINGSARBEID

ILO styres gjennom sitt strategiske rammeverk – «*Strategic Policy Framework*» – som løper i seksårsperioder, inneværende periode fra 2010 til 2015. Rammeverket er organisert rundt de fire strategiske målsettingene i anstendig arbeid-agendaen, arbeidstakerrettigheter, sysselsetting, sosial beskyttelse og sosial dialog, og en matrise med 19 konkrete, tematiske mål. Innenfor dette rammeverket vedtas toårige budsjett og program. Budsjett og program for 2016 til 2017 skal således behandles på styremøtet i mars 2015 og vedtas på arbeidskonferansen i juni samme år. Programrapporter presenteres for de samme toårsperiodene.

ILO har de siste årene lagt ned et omfattende arbeid for å bevisstgjøre organisasjonen på betydningen av målstyring, dokumentering av resultater og forbedring og forenkling av styrings-, budsjetterings- og rapporteringsprosesser. Det strategiske rammeverket gjør også målstyringen og resultatrapporteringen enklere. Resultatrapporteringen utføres både på et overordnet, aggregert nivå og for hvert enkelt tematisk mål. Det er nedfelt både kvantitative mål og kvalitative kriterier.

De fire strategiske målsettingene er fulgt opp med 19 resultatmål.

For å sikre bedre måloppnåelse og mindre silotenking har generaldirektøren introdusert åtte tverrgående områder av særlig viktighet (*Areas of Critical Importance*), som legges til grunn i alt resultatarbeid og rapportering:

- Flere og bedre jobber for inkluderende vekst,
- Sysselsetting og opplæring for ungdom,
- Sosial beskyttelse,
- Små og mellomstore bedrifter,
- Rurale økonomier (økonomiske aktiviteter utenfor byene)
- Uformell sektor,
- Arbeidstilsyn og
- Beskyttelse mot uakseptable arbeidsforhold.

ILO viser stor vilje og evne til forbedring, men kan fortsatt bli dyktigere til å dokumentere og synliggjøre når organisasjonen leverer resultater, og bør utvikle bedre indikatorer for måling av resultatoppnåelse når det gjelder anstendig arbeid-agendaen.

Norge vil i styreperioden:

- Bidra til at ILO spisser sin virksomhet mot kjerneområdene, blant annet jobbskaping, de strategiske målsettingene og de åtte tverrgående områdene av særlig viktighet.
- Være en aktiv støttespiller for styrket resultatbasert styring og godt samarbeid om måloppnåelse på tvers av ILOs avdelingsstruktur, med vekt på aktiv bruk av evalueringer.
- Bidra aktivt til å styrke ILOs resultatoppnåelse ved å vektlegge åpenhet og god rapportering og kommunikasjon.

- Bidra til at ILOs arbeid også på sektornivå legger til rette for bedre sammenheng mellom ILOs prioriteringer og programmer
- Arbeide for at ILOs program og budsjett for 2016-2017 og strategiske rammeverk for perioden 2018-2021 skal reflektere klare mål og prioriteringer.

1.5 ILOs FINANSIERING OG NORSK STØTTE

ILOs regulære budsjett er på USD 864 millioner for 2014-2015. Av disse er USD 655 millioner knyttet til innsats for ILOs strategiske mål. I tillegg kommer frivillige bidrag til ILOs utviklingssamarbeid som er forventet å være USD 410 millioner.

Frivillige bidrag gis u-øremerket, løst øremerket eller øremerket. Det har i de senere år vært en forskyvning mot mer øremerking av bidrag. For å stimulere til ikke-øremerking, har ILO opprettet en såkalt *Regular Budget Supplementary Account* (RBSA) for u-øremerket støtte. RBSA-posten gjør ILO i stand til å bruke ressurser på en uavhengig, fleksibel og rask måte. Den gir ILO anledning til å rette innsatsen mot land og områder der behovene er store. RBSA-posten konsentreres om de åtte tverrgående områdene av særskilt betydning nevnt over. Norge og andre likesinnede lands støtte til RBSA utgjør ca. USD 25 mill. for perioden.

Norges andel av ILOs regulære budsjett er fastsatt til 0,872 %. Norge gir i tillegg til dette et betydelig frivillig bidrag til ILOs utviklingssamarbeid som kombinerer u-øremerket, løst øremerket og øremerket støtte. Sentralt i samarbeidsporteføljen står ILOs SCORE-prosjekt (*Sustaining Competitive and Responsible Enterprises*), som er aktivt i flere land. Norad støtter også et samarbeid med fokus på utvikling av bærekraftige og ansvarlige små- og mellomstore bedrifter i Myanmar. Norads støtte er på ca. NOK 25 mill. per år og er et ledd i innsatsen for å bedre rammevilkårene for investeringer og næringsutvikling. På det humanitære feltet har Norge gitt betydelig støtte til ILOs innsats på Filippinene etter tyfonen Haiyan. Midlene går til gjenoppbygging av arbeidsplasser. Norge gir også øremerket støtte til innsats for kvinner og likestilling. Norge og ILO har dessuten en fireårig programsamarbeidsavtale for perioden 2012-2015. Støtten knyttet til avtalen er på NOK 40 mill. per år. Av disse er NOK 20 mill. u-øremerket kjernestøtte (RBSA) og NOK 20 mill. løst øremerket. Den løst øremerkete andelen gis som støtte til utvalgte målsettinger i ILOs strategiske rammeverk. De prioriterte områdene er: Sterke og uavhengige organisasjoner for arbeidsgivere og arbeidstakere (mål 9 og 10), arbeidslivsadministrasjon (mål 11), organisasjonsfrihet og kollektive forhandlinger (mål 14), ikke-diskriminering med fokus på likestilling (mål 17) og en integrert tilnærming til anstendig arbeid (mål 19).

Alt i alt forventes Norge å bidra med vel NOK 115 mill. til ILOs samlede budsjetter i 2014. Norge er blant de viktigste bidragsyterne til organisasjonen og har etablert seg som en av ILOs fremste finansielle og politiske støttespillere. Dette gir Norge et solid fundament for konstruktiv og kritisk dialog om ILOs videre utvikling og styrking.

ILOs organisasjon i Genève og i regionene står overfor store finansielle utfordringer. Bidragene til ILOs virksomhet har avtatt i takt med den økonomiske krisen. I tillegg har ILO som mange andre mangeårige FN-organisasjoner store helse- og pensjonsutgifter som skal regnes inn i deres finansielle regnskap. Norges mål må være at ILO stadig må kunne levere mer for hver krone. Regjeringene må i større grad tas med på finansielle drøftelser, på lik linje med partene, før beslutninger tas.

Norge vil i styreperioden:

- Være en pådriver for at en større andel av ILOs ressurser brukes på landnivå for å bidra til implementering og etterlevelse av standarder.
- Være en aktiv støttespiller for ILOs arbeid for å forebygge, avdekke og følge opp mislighold og med å omstrukturere, forenkle og forbedre interne styrings-, budsjetterings- og rapporteringsprosesser.
- Fortsatt gi en stor andel av sine bidrag som u-øremerket eller løst øremerket støtte og oppfordre andre givere til det samme.
- Bidra til bedre koordinering blant giverland og strukturert dialog om finansiering.

2. OVERORDNEDE MÅL OG TEMATISKE PRIORITERINGER FOR NORGES SAMARBEID MED ILO I STYREPERIODEN

2.1 OVERORDNEDE MÅL

Norge skal gjennom sin styreplass i ILO fra 2014-2017 støtte opp om ILOs politiske, normative og utviklingspolitiske rolle og bidra til at ILO når sine strategiske mål for anstendig arbeidsliv verden over.

Norge skal i perioden være et reformorientert og konstruktivt styremedlem og slik bidra til å styrke ILO som særorganisasjonen med ansvar for internasjonale arbeidslivsspørsmål. Norge skal bidra til at ILO videreutvikles som en åpen, tilgjengelig, kunnskapsbasert og handlekraftig organisasjon. Dette innebærer å støtte det pågående effektiviseringsarbeidet med vekt på større tilstedeværelse i medlemsstatene og reform av gjennomføring av styremøter og generalforsamling. Norge skal bidra effektivt og aktivt til at ILOs arbeid gir målbare resultater i medlemslandene, og til å synliggjøre disse.

ILO er en normativ og rettighetsbasert organisasjon som bidrar til demokratiutvikling, likestilling og fattigdomsreduksjon, og som baserer sine verdier og sitt arbeid på grunnleggende rettigheter som en forutsetning for bærekraftig vekst og utvikling. Norges innsats i ILO skal bidra til å sikre implementering av disse rettighetene.

Norge har et omfattende samarbeid med mange multilaterale organisasjoner. Effekten av dette blir større dersom vi søker å påvirke organisasjonene til å arbeide i retning av samme mål. Norge skal i styreperioden samstemt fremme ILOs agenda om anstendig arbeid i norsk utenriks-, utviklings-, handels- og arbeidslivspolitik, både på globalt og nasjonalt nivå. Norsk opptreden i ILO skal være gjenkjennelig og gjenspeiles i norske posisjoner i andre FN-fora, i bilaterale forhandlinger om handelsavtaler og i andre relevante sammenhenger, som Verdensbanken, IMF, WTO og EFTA.

Innenfor rammen av ILOs anstendig arbeid agenda og gjennom de tilknyttede landprogrammene, vil Norge i styreperioden særlig prioritere:

2.2 SYSSELSETTING OG SAMARBEID MED NÆRINGSLIVET

Sysseting og næringsutvikling henger nært sammen, og dette er avgjørende for fattigdomsreduksjon og inkluderende økonomisk vekst. Verden har et sterkt behov for flere og bedre jobber, ikke minst for unge, noe også ILO legger stor vekt på. ILO må bidra aktivt til gode rammevilkår for privat næringsliv som drivkraft i verdiskaping og bærekraftig økonomisk vekst. Dette er av stor betydning for ILOs samarbeid med nasjonale myndigheter på landnivå og i dialog og samarbeid med andre multilaterale institusjoner, ikke minst i FN-systemet og de internasjonale finansinstitusjonene.

Samtidig er ILO en relevant samarbeidspartner for aktører i privat næringsliv, både med tanke på bedre produktivitet, økt sysselsetting og respekt for grunnleggende arbeidstakerrettigheter. Et anstendig arbeidsliv er i næringslivets egen interesse, og ILO bør spille en aktiv rolle i gjennomføringen av FNs veiledende prinsipper for menneskerettigheter og næringsliv.

ILO bør spille en mer aktiv rolle overfor næringslivet i medlemslandene og gjerne gå i direkte dialog med enkeltbedrifter som etterspør dette. Dette vil være et viktig tiltak for å veilede og bidra til utvikling av anstendig arbeidsliv og sosial dialog på bedriftsnivå. Norge vil dessuten se støtte til ILOs engasjement på dette området i sammenheng med øvrig tilgrensende arbeid vedrørende samfunnsansvar og næringsliv og menneskerettigheter.

Meldingen til Stortinget i 2015 om næringsutvikling og samarbeid med privat sektor, har som overordnet målsetting en styrket og strategisk innrettet norsk støtte til næringsutvikling i Sør, i nært samarbeid med privat sektor. Meldingen vil legge til grunn at arbeidet med nærings spørsmål skal styrkes i utenriktjenesten, og vil fremme tiltak for å oppnå dette og trekke opp hovedlinjene for innretningen av arbeidet framover. Multilaterale organisasjoner og FN systemet vil i den sammenheng drøftes, inkludert ILOs rolle på dette området. Det er naturlig at meldingens konklusjoner og påfølgende handlingsplan, følges opp gjennom løpende samarbeid og dialog med ILO.

Norge vil i styreperioden:

- Aktivt støtte opp om en styrking av ILOs arbeid for økt sysselsetting, jobbskaping og samarbeid med næringslivet.

2.3 UTDANNING, YRKESOPPLÆRING OG BEKJEMPELSE AV BARNEARBEID

Svært mange barn som arbeider, gjør dette på bekostning av skolegang. Barnearbeid forhindrer ikke bare skolegang og tilegnelse av ferdigheter og derved en bedre fremtid, men segmenterer også fattigdom og påvirker samfunnsøkonomien gjennom tapt konkurransevne, produktivitet og mulige inntekter.

ILOs internasjonale program for utryddelse av barnearbeid (IPEC) er det største i sitt slag i verden. Programmet operer i 90 land og samarbeider med UNICEF, UNDP, andre FN-organisasjoner, NGO'er og private bedrifter. ILO slår fast at opplæring og utdanning er helt avgjørende for en effektiv innsats

for å bekjempe barnarbeid. Et av ILOs åtte tverrgående områder av særlig viktighet er derfor å sikre ungdom en utdanning som passer til arbeids- og næringslivets behov.

Yrkesfaglig kompetanseutvikling og utdanning er i mange tilfeller påkrevet for å skape produktivitet, sysselsetting, utvikling, anstendig arbeid og grønne arbeidsplasser. ILO samarbeider med en lang rekke medlemsstater for å reformere og styrke deres yrkesfaglige opplæringssystemer, gjennom analysearbeid, retningslinjer for nasjonal politikk og faglig samarbeid. Norge har verdifulle erfaringer fra partssamarbeid i fag- og yrkesopplæringen etter modell av partssamarbeidet i arbeidslivet. Norge har også god erfaring med den norske lærlingeordningen.

Norge vil i styreperioden:

- Aktivt støtte opp om ILOs innsats for å bekjempe barnarbeid og være en pådriver for at utdanning og yrkesrettet opplæring prioriteres i ILOs arbeid, særlig for jenter.

2.4 BEKJEMPELSE AV TVANGSARBEID

Konvensjon nr. 29 om tvangsarbeid er en av ILOs mest ratifiserte, men det er likevel betydelige utfordringer knyttet til gjennomføring og etterlevelse. Det ble derfor på ILOs arbeidskonferanse i 2014 vedtatt en protokoll med tilhørende rekommandasjon som skal oppdatere og supplere konvensjon 29, herunder sikre bedre etterlevelse, særlig med fokus på menneskehandel.

Protokollen og rekommandasjonen regulerer en rekke forhold vedrørende hvilke tiltak et land må iverksette for å motvirker tvangsarbeid, beskytte og kompensere ofre for alle former for tvangsarbeid, herunder menneskehandel, og straffeforfølge dem som bryter konvensjonens og protokollens krav.

Vanlige årsaker til tvang i arbeidsforhold er at ansatte står i gjeld til arbeidsgiver, at identitetspapir konfiskeres eller lønn tilbakeholdes. Ofrene for tvangsarbeid er særlig sårbare, som for eksempel kvinner og barn tvunget inn i prostitusjon, migrantarbeidere fanget i gjeldsslaveri og arbeidere som gjennom ulovlige midler blir tvunget til arbeid under uverdige forhold for liten eller ingen betaling. Dette er et økende problem, og ILO spiller en viktig rolle i bekjempelsen av det.

Norge vil i styreperioden:

- Aktivt støtte opp om ILOs innsats for å bekjempe tvangsarbeid.

2.5 TVERRGÅENDE TEMA: SOSIAL DIALOG, ARBEIDSTILSYN OG KVINNERS RETTIGHETER OG LIKESTILLING

Konvensjonene om organisasjons- og forhandlingsfrihet er avgjørende for at land selv kan å bygge opp arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner og mekanismer for sosial dialog. Norge skal støtte opp om ILOs innsats for å bistå medlemslandene i å slutte seg til, gjennomføre og håndheve disse konvensjonene. Videre skal Norge bidra til at sosial dialog blir tatt i bruk når ILOs landprogram utvikles.

Norge vil støtte ILOs arbeid med kapasitetsbygging på arbeidslivsområdet. Kvantitativt og kvalitativt gode arbeidstilsyn er en forutsetning for å sikre håndhevelse av alle ILO-konvensjonene og for å støtte opp om organisasjonsbygging i arbeidslivet.

Fremme av likestilling og kvinners rettigheter er en sentral del av norsk utenriks- og utviklingspolitikk. Norge er en pådriver for en sterk og bred global konsensus om likestilling og kvinners rettigheter. Bedre tilgang til rettigheter, ressurser og innflytelse for kvinner er et mål i seg selv, men også en forutsetning for bærekraftig økonomisk utvikling og demokratiske samfunn. Gjennomføring av diskrimineringskonvensjonene skal være et hovedtema innenfor anstendig arbeid-agendaen og implementeringen av disse i ILOs landprogrammer.

Norge vil i styreperioden:

- Være en pådriver for at sosial dialog, arbeidstilsyn og kvinners rettigheter og likestilling prioriteres i ILOs arbeid.

2.6 STYRKING AV ILOs BIDRAG TIL «ETT FN»

Anstendig arbeid-agendaen og ILOs «Globale jobb-pakt» støttes av hele FN-systemet. ILOs kjernekonvensjoner anses som en del av menneskerettighetskonvensjonene. For at ILO skal sikres fortsatt gjennomslag som normgivende rettighetsaktør må organisasjonen ha et tett samarbeid med andre organisasjoner med tilgrensende mandat, og den må kunne vise til resultater på samme måte som andre FN-organisasjoner. ILOs leder er medlem av generalsekretærens ledergruppe (Chief Executives Board), og ILO er en del av den underliggende FNs utviklingsgruppe (UNDG). CEB og UNDG har blitt enige om reformbestrebelse for å følge opp rammeresolusjonen om FNs utviklingsaktiviteter.

Norge vil i styreperioden:

- Være en aktiv støttespiller for at ILO videreutvikler sitt samarbeid med andre FN-organisasjoner og bidrar til «Ett FN» på landnivå.
- Støtte opp om ILOs oppfølging av rammeresolusjonen om FNs utviklingsaktiviteter og at FN-systemets felles reformbestrebelse.

3. ARBDEIDSFORMER I STYREPERIODEN

3.1 ÅPENHET OG DIALOG I DEPARTEMENTSFELLESSKAPET

Norges arbeid i styreperioden skal preges av åpenhet og dialog både innad i departementsfellesskapet og norsk forvaltning for øvrig, og utad mot norsk offentlighet.

Arbeids- og sosialdepartementet (ASD) er fagdepartementet for ILO i Norge. I ASD ligger ansvaret for ILO i Arbeidsmiljø- og sikkerhetsavdelingen.

Utenriksdepartementet (UD) er budsjettansvarlig departement og dermed ansvarlig for å følge opp pliktige og frivillige bidrag, herunder programsamarbeidet. UD er også særlig involvert i alle utviklings- og utenrikspolitiske spørsmål. I UD ligger ansvaret for ILO i Avdeling for FN og humanitære spørsmål, Seksjon for menneskerettigheter og demokrati.

IMEC: The group of Industrialized Market Economy Countries (IMEC): Gruppen består av alle EU-land, Australia, Canada, Island, Japan, Republikken Korea, New Zealand, Norge, Sveits, Tyrkia, USA og Israel.

Den norske FN-delegasjonen i Genève skal i styreperioden ha det løpende oppfølgingsansvaret overfor ILO og være et bindeledd mellom departementene og ILOs sekretariat. Delegasjonen skal ha det daglige oppfølgingsansvaret knyttet til den norske styreplassen. Arbeids- og sosialdepartementet finansierer i styreperioden en spesialutsending, arbeidsråd, ved FN-delegasjonen, som skal ivareta dette fagfeltet og bidra til at det norske styrearbeidet skjøttes på en god måte.

FN-delegasjonen skal holde ASD og UD løpende orientert om prosesser og hendelser på bakgrunn av delegasjonens kontakter med ILO-sekretariatet og andre lands delegasjoner i Genève. Ansvarlige seksjoner i UD og ASD skal på samme måte holde hverandre løpende oppdatert om saker som gjelder samarbeidet med ILO.

Norges arbeid i styreperioden skal preges av målrettet innsats for å nå politiske prioriteringer. Gode samarbeidsformer mellom departementene, underliggende etater og arbeidslivets parter er viktig for at Norge skal kunne opptre effektivt og konstruktivt og bidra til å sikre konsistens i arbeidslivs-, utviklings- og utenrikspolitikken.

Før det årlige møtet mellom ILO og UD om program- og prosjektsamarbeid skal det holdes forberedende møte hvor UD, ASD og FN-delegasjonen deltar og prioritering av innsatsområder drøftes.

I tillegg til en god og åpen informasjonsflyt mellom ASD og UD på embetsnivå skal det tilstrebes å avholdes minst ett møte i året mellom politisk ledelse i de to departementene.

3.2 SAMARBEID MED ARBEIDSLIVETS PARTER

I samsvar med norske tradisjoner og ILOs konvensjon nr. 144 foreligger det et nært samarbeid mellom Arbeids- og sosialdepartementet og arbeidslivets parter innenfor arbeidslivsområdet. Den norske ILO-komiteen er opprettet for å drøfte alle spørsmål av relevans for ILO-arbeidet. Komiteen består av de 8 hovedorganisasjonene, skipsfartens organisasjoner når dette er tema, samt myndighetene ved Arbeids- og sosialdepartementet (som leder komiteen), Arbeidstilsynet, Utenriksdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet. ILO-komiteen arbeider ut fra et omforent mandat, og har godt innarbeidede rutiner for sitt arbeid. FN-sambandet deltar også i komiteens møter. Deres mandat er informasjonsarbeid om FNs organisasjoner for folkeopplysning og samfunnsdebatt.

Åpenhet mot den norske offentligheten er viktig. ILO-komiteen som møteplass blir derfor særlig betydningfull i perioden med norsk styreplass på myndighetssiden.

Det skal i styreperioden fortsatt avholdes møter i ILO-komiteen forut for alle styremøter og arbeidslivskonferanser. Formålet skal være å dele informasjon og drøfte sakene på agendaen. Minst ett av ILO-komiteens møter skal hvert år gi anledning til å drøfte Norges program- og prosjektsamarbeid med ILO og budsjettspørsmål.

3.3 NORDISK SAMARBEID

De nordiske landene skifter på å ha styrerepresentasjon på regjeringssiden. Fra norsk side har vi derfor et spesielt ansvar for å drøfte ILO-spørsmål og norske posisjoner med de andre nordiske land, og benytte den nordiske kanalen til utprøving av egne og felles innspill overfor ILO.

Det skal avholdes nordiske samrådsmøter forut for styremøter og arbeidslivskonferansene. Formålet skal være informasjonsutveksling og drøftelser for å sondere felles posisjoner og felles-nordiske innlegg til sakene på agendaen.

Det skal fra norsk side tilstrebes og tilrettelegges for et tetttest mulig nordisk samarbeid i styreperioden mellom hovedstedene og i Genève.

3.4 ALLIANSEBYGGING

Norge skal i styrearbeidet aktivt arbeide for å bygge bredest mulige allianser med andre land for å søke støtte for sine posisjoner. I denne forbindelse vil foruten de nordiske land, gruppen av de mest industrialiserte markedsøkonomier (IMEC) og gruppen av likesinnede givere (en uformell gruppe med blant annet de nordiske land, Nederland og Belgia) kunne være naturlige samarbeidspartnere, både i styremøtene, men også under arbeidslivskonferansene. Særlig under arbeidslivskonferansene kan det også være aktuelt å søke støtte hos EU. Det vil i det multilaterale arbeidet i økende grad framover være aktuelt og nødvendig også å søke tverrregional støtte til norske synspunkter.

Der hvor IMEC-gruppen eller andre grupper av land er enige, skal felles innlegg etterstrebes. I saker av stor prinsipiell betydning for Norge, og i saker der vi mener Norge har noe ytterligere å bidra med, skal det vurderes å avholde egne norske eller nordiske innlegg.

3.5 STYREMØTER OG ARBEIDSKONFERANSER

ASD utarbeider sammen med UD og FN-delegasjonen i Genève instruks og koordinerer norsk deltakelse på de årlige arbeidslivskonferansene. Øvrige berørte departementer og underliggende etater skal også trekkes inn i dette arbeidet ved behov. For å sikre enhetlig utenrikspolitisk tilnærming skal saker av generell utenrikspolitisk interesse forelegges UD, herunder landgjennomgangene.

ASD forbereder sammen med UD og FN-delegasjonen i Genève norske posisjoner og innlegg, forut og underveis, til hvert styremøte. UD har et særlig ansvar for de spørsmålene som gjelder generell utenrikspolitikk, utviklingssamarbeid, saker som gjelder FN-politikk samt budsjettspørsmål.

Spesialutsendingen (arbeidsråden) ved FN-delegasjonen vil i praksis normalt være den som tar sete i styret fra Delegasjonens side, men det vil også være behov for at ASD og UD deltar i styremøtene. Dette er avhengig av hvilke saker som kommer opp og hvor mange saker Norge har saksansvar for innad i sin regionale gruppe. Det må derfor også planlegges for hovedstadsdeltakelse under hele styremøteperioden.

Det skal utarbeides referater fra de nordiske samrådsmøtene, og fra møtene i den norske ILO-komiteen. Disse referatene skal distribueres til alle involverte norske regjeringsrepresentanter.

Det skal utarbeides oppsummerende rapporter etter styremøter og arbeidslivskonferanser. Rapportene utarbeides av FN-delegasjonen i Genève, med bistand fra ASD/UD. Rapportene skal distribueres til ASD og UD.

Utgitt av:
Arbeids- og sosialdepartementet og
Utenriksdepartementet

Alle bilder: © ILO UN photo

Trykk: DSS - 12/2014 - 400